

Warszawa, 14-10-2024 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Wojciech Brzozowski

KMP.571.22.2024.SK

Pan
płk dr Andrzej Pecka
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
ePUAP

Szanowny Panie Dyrektorze,

zwracam się do Pana tym razem w związku z obserwacjami Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (KMPT), które wskazują, że w niektórych jednostkach penitencjarnych stanowiska prysznicowe dla osób pozbawionych wolności nie gwarantują im minimum intymności podczas kąpieli.

Wizytacje KMPT przeprowadzone w latach 2023–2024 wskazują, że mamy do czynienia z sytuacjami dwójakiego rodzaju: albo stanowiska prysznicowe nie są wydzielone w ogóle, albo są wprawdzie wydzielone, lecz nie posiadają zasłon

umożliwiających odgrodzenie się od innych osób w czasie kąpieli. Takie sytuacje zostały odnotowane przez KMPT dwukrotnie w 2023 r.¹ oraz czterokrotnie w 2024 r.²

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich poszanowanie godności osobistej osadzonych oznacza również szacunek dla indywidualnego poczucia wstydu, które może towarzyszyć grupowym prysznicom. Osadzeni powinni mieć więc zapewnioną elementarną intymność w czasie kąpieli.

Europejskie Reguły Więzienne podkreślają, że więźniowie powinni mieć dostęp do pomieszczeń sanitarnych, które są higieniczne i respektują ich prywatność³. Jednak odnotowane sytuacje świadczą, że standard ten nie jest respektowany, co potęguje uczucie wstydu, stanowi nieuzasadnioną dolegliwość i stwarza ryzyko naruszenia zakazu poniżającego traktowania.

Sygnalizowany problem wystąpił zarówno na oddziałach dla mężczyzn, jak i kobiet, co budzi również obawy o przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć i przemoc seksualnej (SGBV). Jak bowiem wskazują eksperci Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR), monitorowanie lub podglądanie osób osadzonych podczas kąpieli lub w toaletach może stanowić przejaw tej formy przemocy w miejscu pozbawienia wolności⁴.

Z uwagi na powyższe pozwalam sobie zwrócić się do Pana Dyrektora o podjęcie efektywnych działań w celu zapewnienia, że stanowiska prysznicowe, z których korzystają osoby pozbawione wolności przebywające w jednostkach penitencjarnych, są wydzielone i posiadają zasłony umożliwiające zachowanie intymności w czasie kąpieli.

---

¹ Zob. raporty KMPT z wizytacji Zakładu Karnego w Rzeszowie (KMP.571.18.2023.DK) oraz Oddziału Zewnętrznego Aresztu Śledczego w Krakowie-Nowej Hucie (KMP.571.10.2023.ŁB).

² Sytuacja odnotowana w czasie wizytacji Aresztu Śledczego w Warszawie-Białołęce, Oddziału Zewnętrznego Zakładu Karnego nr 1 w Strzelcach Opolskich, Zakładu Karnego w Goleniowie i Oddziału Zewnętrznego w Środzie Wielkopolskiej Zakładu Karnego w Gębarzewie. Raporty z wizytacji pozostają w trakcie opracowania.

³ Zob. Zalecenia Rec (2006) 2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych, przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 11 stycznia 2006 r. na 952 posiedzeniu delegatów, Reguła 19.3.

⁴ Zob. *Przemoc seksualna i przemoc związana z płcią w miejscach pozbawienia wolności – zapobieganie i reagowanie. Standardy, rozwiązania, przykłady z regionu OBWE*, OSCE/ODIHR 2023, s. 27. Publikacja w języku polskim dostępna na stronie: <https://www.osce.org/pl/odihhr/559935>.

Ponadto uprzejmie proszę o dokonanie przeglądu sytuacji w jednostkach penitencjarnych i przedstawienie Rzecznikowi Praw Obywatelskich następujących danych statystycznych:

- w ilu jednostkach penitencjarnych brak jest wydzielonych stanowisk prysznicowych (ze wskazaniem, które to jednostki);
- w ilu jednostkach mimo wydzielenia wszystkich stanowisk prysznicowych stwierdzono brak zasłon.

Ponadto bardzo proszę o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku Pana Dyrektora w tej sprawie oraz o podjętych działaniach.

Z poważaniem

Wojciech Brzozowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/